

mes que, genèricament, pertanyen als camps següents: la lingüística, la gramàtica i la lexicografia, la història de la literatura, la situació del català i les restants llengües no estatals a l'Estat espanyol i les relacions de la catalanística amb el seu país. Així, cal subratllar els seus esforços per difondre el coneixement de la realitat catalana en revistes i enciclopèdies hongareses.

Tanmateix, al dessota d'aquestes manifestacions més perceptibles, hi havia un treball quiet, intens, fructífer; em refereixo a la preparació del *Diccionari català-hongarès* publicat per Enciclopèdia Catalana i aparegut a Barcelona el 1990. Aquest diccionari ha estat redactat per ell amb la col·laboració del seu deixeble Károli Morvay. Tots dos tenen en curs l'elaboració i l'acabament del seu paral·lel hongarès-català. La menció d'aquest remarcable diccionari, que li ha donat peu a redactar diversos articles i comunicacions sobre el seu contingut, sobre la metodologia aplicada i sobre les informacions gramaticals que conté, em du a fer una al·lusió a un altre aspecte molt important de la vida i l'obra de Faluba: el mestratge.

La seva tasca de professor ha cristal·litzat en una veritable escola de catalanística a Hongria, de la qual podem esperar molt. El seu primer deixeble ha estat, i és, Morvay —que ara també és a Perpinyà—, que treballa amb la serietat i amb la solidesa del seu mestre. L'Institut d'Estudis Catalans concedí a tots dos col·laboradors, Kálmán Faluba i Károli Morvay, el Premi Catalunya d'enguany.

En suma, per la seva aportació a les lletres catalanes, per la seva difusió de la cultura catalana a Hongria i per la seva magnífica tasca de mestre, crec de tota justícia, i la Secció Filològica ho creu amb mi, el nomenament del professor Kálmán Faluba com a membre corresponent de l'Institut d'Estudis Catalans.

JOAN MARTÍ I CASTELL

Presentat per Joaquim Rafel i Fontanals

El senyor Joan Martí i Castell nasqué a Tarragona el 17 de novembre de 1945. Aquest any 1992 compleix, doncs, quaranta-set anys. Es llicencià en filosofia i lletres, secció de filologia romànica, el 1967 a la Universitat de Barcelona i s'hi doctorà, també en filosofia i lletres, secció de filologia romànica, el 1973, i més tard, també el 1973 es doctorà també per la Universitat de Roma en llengües i literatures estrangeres.

Comença la seva activitat docent com a lector a la Universitat de Bergamo (Itàlia) de 1969 a 1971. Després de passar tres anys com a docent a la Universitat de Barcelona, torna a fer una estada a Itàlia, en aquest cas a la Universitat de Calàbria, des de 1974 fins a 1976, on és director del Departament de Lingüística General. L'any 1976 s'incorpora definitivament a la Universitat de Barcelona, on passa per les diverses categories d'encarregat de curs, adjunt, titular i, finalment, catedràtic. Destinat des de 1991 a la Delegació Territorial de Tarragona, esdevé, en el moment de la creació de la nova Universitat Rovira i Virgili, el president de la Comissió Gestora.

Els seus centres d'interès particulars són la lingüística històrica catalana, la dialectologia i la sociolingüística, que en conjunt responen a un interès general per la variació lingüística, sigui des d'una perspectiva temporal —història de la llengua i gramàtica històrica—, des d'una perspectiva espacial o geogràfica —dialectologia pròpiament dita— o des d'una perspectiva social —sociolingüística. La seva activitat en aquests terrenys es reflecteix en alguns dels llibres que ha publicat, com *El català medieval. La llengua de Ramon Llull; Gramàtica històrica. Problemes i mètodes; Documents d'història de la llengua catalana. Dels orígens a Fabra*, en col·laboració amb Josep Moran; *El comentari lingüístic de textos. Teoria i pràctica* —també en col·laboració—; *Contribució a l'estudi del dialecte occidental; Coneguem els nostres parlars; L'ús social de la llengua catalana; La llengua catalana a Tarragona* —també en col·laboració. Això, al marge de la seva dedicació a la lexicografia especialitzada: *Diccionari de locucions i frases fetes, Diccionari d'homònims i parònims* —en col·laboració, tots dos amb Joana Raspall—, el primer dels quals merescué el Premi Marià Aguiló de l'Institut d'Estudis Catalans l'any 1986.

Són, d'altra banda, molt nombrosos els articles, tant científics com de divulgació o de participació en debats sobre la llengua, que ha publicat —passen de la setantena entre 1969 i el moment actual—, dedicats als mateixos àmbits esmentats, als quals hem d'afegir l'interès per l'ensenyament i per l'organització universitaris i per la normalització lingüística. No faré una relació exhaustiva d'aquests treballs; en són una mostra títols com «Noves estructures per una nova Universitat», «Què és el normal en la normalització lingüística?» —deixo de banda els llocs on són publicats, els congressos a què s'han presentat, per no allargar aquesta comunicació—, «Conflicte lingüístic a Catalunya. Anàlisi de la situació actual i perspectives», «Gramàtica històrica i/o història de la llengua. Aportacions del català», «Dialectologia social: estudi de les localitats de Marçà, a Torre de Fontaubella, Margalef de Montsant i Alió», «Connotacions i derivacions sociolingüístiques dels conceptes de *llengua* i *dialecte*», «Alguns

supòsits de la normalització lingüística». Tots aquests són una bona mostra de l'orientació del treball del professor Joan Martí.

La seva activitat investigadora no quedaria prou reflectida si no esmentàvem la seva participació o col·laboració en projectes de recerca com l'*Atlas lingüístic del domini català*, *Atlas lingüístico de los marineros peninsulares*, *Atlas linguarum Europae*, *Estudi del català no literari amb anàlisi de dades*. *Desenvolupament de nous mètodes*, *Anàlisi sobre el coneixement i l'ús de la llengua catalana a les comarques de Tarragona* o, encara, en temps més allunyats, el llibre *La llengua dels barcelonins*, del professor Badia i Margarit.

A més de la seva dedicació a la docència universitària regular i a la recerca sobre els diversos aspectes de la llengua que hem esmentat, el professor Martí ha desenvolupat una vasta activitat complementària participant en nombrosos congressos i impartint una quantitat important de cursets especialitzats i seminaris, fent part de comissions diverses i editant actes de congressos, reunions, etc. D'aquestes activitats, en destacaré només algunes. D'una banda, sobresurten les seves contribucions a reunions científiques i congressos, com el Cogvego dell'Associazione d'Insegnanti Albanesi, a Cosenza (Itàlia), amb una ponència sobre bilingüisme i diglòssia, o com el XVI Congrés Internacional de Lingüística i Filologia Romàniques, a Palma de Mallorca, el 1980, amb una ponència sobre «El coneixement i l'ús del català escrit», o com la reunió de filòlegs tinguda a Granada el 1985 sobre llengües romàniques espanyoles després de la Constitució de 1978, on participà amb un treball sobre «Conflicte lingüístic a Catalunya. Anàlisi de la situació actual i perspectives», o com el VII Congrés Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, a Salou i Tarragona (1985), amb un destacat treball sobre dialectologia social —que ja he citat entre les seves publicacions més brillants—, o com el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, en què, a part d'ésser coordinador de l'Àrea de Llengua i Ensenyament, contribuí a l'Àrea d'Història de la Llengua amb un treball sobre «La situació sociolingüística de la llengua al Principat de Catalunya», i encara al Simposi de la North American Catalan Society, celebrat a Vancouver, on participà amb una ponència sobre «Supòsits per a la normalització lingüística».

La llarga llista de cursos especialitzats, seminaris i conferències dictats és una mostra palpable de l'extraordinària disponibilitat del professor Martí per a respondre a la demanda d'institucions de naturalesa molt diversa, des dels cursets professats a la Universitat de Berkeley el 1988, o el curset d'estiu organitzat per la Càtedra Ramon Llull, de Palma de Mallorca, en què ha participat d'una manera quasi

ininterrompuda des de 1979, l'Escola Universitària Balmes de professorat d'EGB de Vic, o l'Escola de Formació Professional Blanquerna de Barcelona, el Col·legi de Doctors i Llicenciats de Tarragona, el de Barcelona, el de Lleida; l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona, els Estudis Universitaris Catalans, la CIRIT, la Universitat de Salamanca, i diversos instituts d'ensenyament secundari, ajuntaments o associacions comarcals es troben entre les institucions que s'han beneficiat de la seva disponibilitat per a contribuir tant en un seminari o curs especialitzat, com en un curset de divulgació o un cicle de conferències.

Són també nombrosos els grups, comissions o associacions que han comptat, al llarg dels anys, amb la col·laboració del professor Joan Martí. Fou membre de la Comissió Sociolingüística de la Universitat de Barcelona; fou també membre de la comissió organitzadora de les primeres, segones i terceres Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa» (1983, 1985 i 1987, respectivament), que tingueren un significat important dins el debat general sobre l'actualització de la normativa lingüística i, com a conseqüència d'això, fou també membre de la Comissió Interuniversitària per a l'Estudi dels Problemes de la Llengua Normativa.

A part, el professor Martí és membre fundador de l'Institut de Projectió Exterior de la Cultura Catalana, membre fundador del Grup Català de Sociolingüística i membre de l'Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV de Tarragona. El Consell Interuniversitari de Catalunya el nomenà membre del Consell Social de la Llengua Catalana en representació de totes les universitats catalanes. Actualment —com ja he avançat al principi de la meua exposició—, és president de la Comissió Gestora de la Universitat Rovira i Virgili, és a dir, el càrrec equivalent a rector, durant el període de constitució de la nova universitat, formada a partir de la delegació de la Universitat de Barcelona a Tarragona.

Amb aquest breu resum de la trajectòria del senyor Joan Martí i Castell espero haver donat una idea clara de la vàlua científica de la persona que la Secció Filològica proposa al Ple com a membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans, i també del seu coneixement de la problemàtica de la llengua catalana i, a partir d'aquest coneixement, de la seva dedicació a la defensa de la llengua i a qüestions relacionades amb la normativa i amb la normalització lingüística. Deixeu-me afegir, però, encara, que el senyor Martí no és una persona estranya a l'Institut; des de fa temps ha mostrat la seva disposició a col·laborar amb l'Institut d'Estudis Catalans a partir d'una identificació amb els ideals i amb la finalitat d'aquesta institució. Com a fets

concrets, esmentaré la seva participació el 1984 i el 1985 en els cursos de cultura catalana per a estrangers dels Estudis Universitaris Catalans —institució estretament vinculada a l'Institut— i l'obtenció del Premi Marià Aguiló de l'Institut d'Estudis Catalans el 1986 —circumstància a què ja he fet referència en parlar de la bibliografia. Però sobretot he d'al·ludir a la col·laboració molt més intensa que s'hi estableix a partir de 1990, en què el senyor Joan Martí esdevé president de la Societat Catalana de Llengua i Literatura, filial de l'Institut d'Estudis Catalans.

La Societat Catalana de Llengua i Literatura, creada a partir de la Secció de Llengua i Literatura de l'antiga Societat Catalana d'Estudis Històrics, fou governada, pels volts de 1985-1990, per una comissió gestora; després d'aquesta fase de transició, Joan Martí n'esdevé el primer president i, com a tal, i en virtut dels nous Estatuts de l'Institut, participa en les reunions de la Secció Filològica i del Ple de l'Institut, com a president de la filial. La Junta presidida pel senyor Martí ha donat a la Societat un nou dinamisme, que l'ha portat fins i tot a col·laborar explícitament en les activitats pròpies de la Secció Filològica; entre altres actuacions, ha organitzat i canalitzat les relacions de la Secció amb els professors d'ensenyament secundari.

Des que forma part de la Secció Filològica en qualitat de president de la societat filial, el senyor Martí ha donat mostres d'un alt sentit de responsabilitat, no solament assistint a totes les reunions de la Secció, sinó participant activament en els debats fecunds que s'han originat en els darrers temps en el si de la Secció i col·laborant en les diferents tasques que s'han presentat.

La Secció Filològica ha valorat tots aquests fets i circumstàncies abans de proposar al Ple que el senyor Joan Martí sigui elegit membre numerari de l'Institut, i ha arribat a la conclusió que, tant pels seus coneixements i la seva dedicació a la recerca sobre la llengua catalana, com per la seva identificació amb els objectius de l'Institut, com per la seva disponibilitat a col·laborar en les tasques de la Secció, en particular, i de l'Institut, en general, en aquest moment reuneix en el grau més alt les condicions per a ésser elegit membre numerari de la Secció.